

Mandaat

drs. F. Matser – kolonel van de militair psychologische en sociologische dienst

Met een donderende klap sloeg de granaat tien meter bij hem vandaan in de muur. Dat was close! 'Iedereen dekken, niet vuren', schreeuwde wachtmeester Haasje. Het vuur kwam duidelijk uit het huis op de hoek van de straat. Waarschijnlijk een granaatwerper. Nadat hij zeker was dat er voldoende hulp was voor zijn lichtgewonde mitrailleursschutter, begon hij aan de standaardprocedure. 'Wat moeten we doen wachtmeester', vroeg een van z'n mannen. 'Kalm blijven, zorg dat iedereen in dekking blijft, ik ga nu instructies halen.'

Hij haalde z'n satelliettelefoon uit z'n rugzak. Sinds één maand liep iedere groepscommandant in de inzetgebieden hiermee op zak. En de gele instructiekaart had hij bijna uit z'n hoofd moeten leren van de kapitein. NSB noemden de onderofficieren de kaart onderling: 'Niet Schieten, maar Bellen!' Met licht trillende vingers toetst hij het nummer van de Openbaar Ministerie Hulplijn in. Een salvo lichtspoor vloog vlak over z'n hoofd en versplinterde honderd meter verder de ruiten van zijn MB. Dat was weer een rapport schrijven in drievoud. Dit was duidelijk niet z'n dag. De telefoon scheen goed te werken. Opgelucht haalde hij adem; hij hoorde een kiestoon.

'Voor de missie in Afghanistan kies een 1, voor de missie in Irak kies een 2, voor de missie in Bosnië kies een 3 voor alle overige missies kies een 9.' Snel drukte hij op de 2. Aan de ander kant klonk een vrolijk muziekje, slechts onderbroken door de tekst: 'al onze medewerkers zijn bezet, een ogenblik geduld alstublieft.' Hij vloekte binnensmonds. Gelukkig, iemand aan de ander kant nam de telefoon op!

* Op deze plaats vindt u afwisselend een bijdrage van commodore Erik Oliemans en kolonel Frans Matser, beide werkzaam bij het Commando Dienstencentrum (CDC) in oprichting.

'Advieslijn vredesoperaties, u spreekt met Van Slootwater, wat kan ik voor u doen?', klonk het kraakhelder. 'Ik lig onder vuur met mijn patrouille en wil toestemming om terug te schieten!' De andere kant was niet onder de indruk. 'Daar kan geen sprake van zijn. U bevindt zich in een vredelievend land met vredelievende mensen,' klonk het zelfbewust. 'Hoe weet u dat nu!' gaf Haasje terug. 'Dat lees ik hier in de tekst van de VN-resolutie. U voert daar hoofdzakelijk politietaken uit. Ik zal u eerst wat vragen moeten stellen voor ik u zulke vergaande bevoegdheden geef. Wat is uw naam?'

'Nou goed', mopperde Haasje, er zat blijkbaar niets anders op. 'Mijn naam is Haasje, wachtmeester Haasje, en ik lig met mijn patrouille onder vuur 5 kilometer oost van As Sadamma, ik wil snel toestemming om terug te mogen schieten.'

Slootwater bleef onverstoort: 'Welke bevoegde autoriteit heeft u opgedragen om deze patrouille uit te voeren?' 'De kapitein, ik bedoel kapitein Donderstraal.'

'Die kan ik hier niet vinden in mijn mandaatbeschikking. Het lijkt erop dat u op een niet officiële patrouille bent.' 'Maar de kapitein vervangt majoor Pechvogel, die is eergisteren op een mijn gereden en ligt nu in het ziekenhuis.'

'Ja, Pechvogel zie ik hier staan, maar de vereiste formulieren voor de transfer van bevoegdheden zijn hier nog niet binnen. Die Donderstraal is voor zover ik dat kan zien dus niet bevoegd. En dat betekent dat u niet mag schieten.'

'Maar man, we liggen hier zwaar onder vuur, granaatwerpers en een mitrailleur, ik kan met mijn mannen geen kant uit. Je moet toch wat kunnen doen met dat zelfverdedigingartikel in het mandaat.' 'Nou, dat is lastig', sprak Slootwater voor het eerst aarzelend. En schoorvoetend daarachteraan: 'U moet namelijk weten

dat ik even inval voor een collega die naar de tandarts is. Ik zit normaal aan de Bosnië-desk en daar krijgen we niet zoveel van de moeilijke meldingen. En dat mandaat is ook anders,' hij sprak nu op verontschuldigende toon.

'Ik zal even proberen om het voor u op te zoeken', en met een korte klik schakelde hij Haasje terug naar het vrolijke muziekje.

'Man, ik moet toch wat kunnen doen!' riep Haasje nog, maar het leek of hij tegen een muur sprak. Het bleef even stil aan de andere kant. Een relaxte panfluitist zetten een nieuw deuntje in. Op de achtergrond explodeerde een granaat. Het zweet brak Haasje aan alle kanten uit. Wat moest hij doen? De instructies waren duidelijk: het OM was de enige instantie die mocht bepalen dat er geweld mocht worden gebruikt. Twee korte salvo's van zo te horen een AK 47 haalden hem uit zijn overpeinzingen.

Z'n plaatsvervanger stak z'n hoofd om de hoek: 'Sergeant, huzaar Kolenbrander heeft een kogel in z'n been en de radio's van beide MB's zijn aan gort. Wat gaan we doen? Mag ik terug laten schieten?'

Hij wilde net wat tegen de korporaal zeggen, toen de panfluitist bruut werd onderbroken. Sloopwater was weer terug. 'Daar ben ik weer!' Sloopwater klonk opgelucht.

'Ik heb even met mijn afdelingshoofd overlegd. En die zat in een bespreking dus duurde het even. Maar we hebben wat gevonden. Wij van het OM doen per slot alles om jullie je taak goed uit te laten voeren. Volgens artikel 4c sub II paragraaf iii mag ik u indien u onder rechtstreeks vuur komt van meer dan 10 gewapende militairen toestemming geven om terug te schieten. Kunt u zien door hoeveel personen u wordt aanvallen?'

'Ik schat 5 of 6. Het kunnen er ook meer zijn, maar ik kan ze niet zien, ze zitten in een huis

verschanst'. 'Wacht even dan moet ik terug naar paragraaf ii, overvallen door kennelijk minder dan 10 personen... even lezen... Ik zie hier dat u een van uw soldaten met een witte vlag naar de overvallers moet sturen om te onderhandelen... of heeft u dat al gedaan. Een vooral geen waarschuwingsschoten toestaan staat hier in een voetnoot. Kunt u daar wat mee?'

Haasje was de wanhoop nabij. Uit een huis 80 meter verderop probeerde een gesluierte vrouw met een kind te ontkomen aan het spervuur vanuit de hoekwoning. Ze kwam niet verder dan de deur. Met een korte hoge gil rende ze terug naar binnen. Weer een gewonde. Zijn gedachten raasden door zijn hoofd.

Hoe kon hij hier in godsnaam uitkomen? Hij kende de instructies. En niet opvolgen van de aanwijzingen van het OM had al twee van zijn collega's in een cel in Scheveningen gebracht. Ongeoorloofde waarschuwingsschoten. Eentje zat er twee cellen verwijderd van Milosevic.

Ja, oorlog voeren was een gevaarlijke baan. Zo'n baantje bij het OM leek hem wel wat. Maar dan moest je rechten gestudeerd hebben en ruime ervaring in beleidsfuncties. En hij had alleen de KMS en drie uitzendingen.

Plotseling gleed er een glimlach over z'n gezicht. Hoe luide die instructie ook alweer: '...Indien er verbinding is dient u terstond het OM te raadplegen...' Die zin stond in z'n geheugen gebrand.

'Wacht, indien er verbinding is ...' Hij keek naar z'n satelliettelefoon. Toen aarzelde hij geen moment meer. Met een felle beuk van z'n Dimaco versplinterde hij het peperdure ding.

'Mannen dit is een ernstige situatie: ik heb geen verbinding meer met het OM: vuur vrij...' Het klonk als een bevrijding. ■